

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Ἡ δεσποινὶς Κλεονίκη Ἀσπριώτου. Ἐκ τῶν καλλιτέρων προσωπογράφων, οὓς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ σύγχρονος ἐλληνικὴ τέχνη. Ὁ ἐλληνικὸς τύπος ἔλαβε πολλάκις ἀφορμὴν νὰ ἀσχοληθῇ εὐφώνως περὶ τῶν ἔργων της, ὅσα ἐξετέθησαν καὶ διεκρίθησαν ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐγεννήθη ἐν Βουλγαρίᾳ εἰς τὸ ἐλληνικώτατον χωρίον Ἀσπρος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἔλαβε καὶ ὅλην τὴν λευκότητα τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθηματος, τὸ ὁποῖον ἐθέρμανε καὶ θεριμαίνει τὴν ποιητικὴν της φαντασίαν. Ἐσπούδασε κατ' ἀρχὰς ἐν Πράγα τῆς Βοημίας, εἰτα δὲ ἐν Μονάχῳ ὑπὸ διδάσκαλον τὸν μέγαν Ἑλληνα καλλιτέχνην Γύζην, καὶ τελευταῖον ἐν Παρισίοις, ἔνθα ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχε στήσῃ τὸ σπουδαστήριόν της, συχνάζουσα εἰς τὰ ateliers τῶν διασημοτέρων Γάλλων ζωγράφων, καλλιεργοῦσα καὶ συμπληροῦσα διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς πείρας τὸ καλλιτεχνικόν της τάλαντον. Μουσικὸς τὴν ψυχὴν ὅσῳ καὶ ζωγράφος, μεταδίδει διὰ τοῦ χρώματος ὅλην τὴν αἰσθηματικὴν της ποίησιν εἰς τὰ ἐκφραστικώτατα τοπία της, ἐκεῖ ὅπου δύναται νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸν δρόμον εἰς τὸ ἰδικόν της αἰσθημα καὶ τὴν ἔμπνευσιν. Ἀφελής, ἀξιάγαστος, μετρίως καὶ μανθάνει. Ἄν καὶ κατέχουσα ἐπιζηλον θέσιν μεταξὺ τῶν συναδέλφων της, ἐν τούτοις δὲν δυσκολεύεται νὰ φορέσῃ πρὸς στιγμὴν τὴν μαθητικὴν της βλοῦζαν, ὡς ἔπραττεν ἐσχάτως εἰς τὸ Παρίσι, καὶ νὰ γίνῃ ἐκ νέου ἡ ἀγαπητὴ massière τῶν παρισίων ἀκαδημαϊκῶν. Τοῦτο δὲ εἶνε τὸ κύριον γνώρισμα καὶ προσὸν τοῦ καλλιτέχνου: ἡ ἀφέλεια, ἡ μετριοφροσύνη καὶ ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη πρὸς τὴν τέχνην.

ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Στὸ φίλο μου Δημήτριον Λουῖ - Μάρκ.

Ὁ ἥλιος ἔγερνε ἀργὰ στὴ δύσι του κι' ἐχάιδευε μὲ τὸ τελευταῖόν του φῶς τὸν ἀνθισμένον κάμπο καὶ τὰς μυγδαλιές. Σὲ λίγο ἡ νύχτα θὰ σκέπαζε μὲ τὸν μυστικὸν της πέπλο τριγύρω τὴν πλάσι, καὶ τὸ ἀνοιξιὰτικο ἀγέρι θὰ σκόρπιζε τὴν δροσιὰ καὶ τ' ἀρώματα.

Περιπατοῦσε σιγὰ - σιγὰ, συλλογισμένη, στὸ ἥσυχο καὶ στενὸ δρομάκι, ποῦ ἀνάμεσα σὲ φράχτες καὶ χαμόκλαδα ἔφερεν στὴν κορφὴ τοῦ λόφου. Γύρω της ἡ γαλήνη τοῦ δειλινοῦ καὶ τῆς μοναξιᾶς σκόρπιζε τὴ γλύκα της. Τὰ μεγάλα δένδρα τὴν κύτταζαν σιωπηλὰ καὶ ἀκίνητα νὰ

διαβαίνει καὶ χαμογελοῦσαν λυπητερά γιὰ τὴν μοναξιά της.— Ὁ ἥλιος εἶχε σβύση πειά, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦρανοῦ, φοβισμένα ἔβγαιναν τ' ἄστρα, γελαστὰ καὶ ὀλόχρουσα, σὰν τόσες ἐλπίδες ποῦ γεννιοῦνται στὴν καρδιά καὶ στὴ φαντασία, μεσουρανοῦνε γιὰ λίγο, μὰ στὸ τέλος σβύνουν γιὰ πάντα. Λίγο παρέκει τὰ σκοτεινὰ πράσινα νερὰ τοῦ κόλπου, γαληνεμμένα σὰν νερὰ λίμνης μαγεμμένης, καὶ πέρα, μακρυνά, ἐκεῖ ποῦ μόλις ἔφθανε τὸ μάτι της, τὰ δυὸ φανάρια τοῦ Κάστρου, σὰν δυὸ ἀκοίμητοι φύλακες τρεμόσβυναν πάντα μὲς τὴ νύχτα.— Καὶ τὰ κύτταζε μὲ λαχτάρα καὶ πόθο ἀχόρταγο, καὶ ποθοῦσε νὰ πετάξῃ ὥς ἐκεῖ κάτω, νὰ τὰ περάσῃ καὶ νὰ πιῇ τὸν ἐλεύθερον ἀέρα τῆς ἀνοιχτῆς θάλασσης, ν' ἀπλώσῃ τὰ μαλλιά της στὸν ἄνεμο, νὰ κτυπήσῃ τὰ χέρια της σὰν τρελλή, καὶ τότε νὰ φωνάξῃ: « Εἴμ' ἐλεύθερη »! Μὰ τίποτε. Ἐσήκωσε τὸ κεφάλι μὲ πόνο καὶ τὰ βουρκωμένα της μάτια ἔπесαν βαρειά στὰ βουνὰ ποῦ τὴν ἔζωναν γύρω σὰν ἀλυσίδες. Ἐστέναξε.

Νὰ φύγῃ! Κάθε φορὰ ἡ ἴδια σκέψι τὴν ἐβασάνιζε, μὰ πάντα ἐγύριζε νικημένη στὴν κάμαρά της μὲ τὰ βαρειά παραπετάσματα καὶ τὰ μαλακὰ χαλιά, ἐγύριζε στὸν κόσμο, στὸ φῶς καὶ στὴ χαρά, σὲ ὅλα ποῦ τὴν κούραζαν κι' ἐμισοῦσε. Κι' ἐκάθητο μόνη στὰ σκοτεινὰ, στὸ παράθυρό της ποῦ ἦταν ὀλάνοιχτο στὴ σιωπὴ καὶ στὴ νύχτα. Πάντα τὰ ἴδια. Περνοῦσε χωρὶς ὕπνο, κουρασμένη ἀπὸ τὴν μονότονη ζωὴ ποῦ τὴν τριγύριζε, καὶ ὁ πόνος της, πόνος ἀνεξήγητος καὶ ἀτέλειωτος, ἦταν τόσος, ποῦ ἔγερνε νικημένη τὸ κεφάλι της καὶ παρακαλοῦσε « Νὰ πέθαινα, νὰ πέθαινα! ».

Τώρα τριγύριζε μόνη στὴ σιωπὴ τῆς ἀνοιξιάτικης νύχτας, μέσα στὸ σκοτάδι ποῦ ἀπλώθηκε βαθὺ καὶ τρομακτικὸ τριγύρω της. Τὸ ἀγέρι περνοῦσε μέσα στὰ πυκνὰ κλαδιά, κι' ἐνόμιζες πῶς ἀόρατες σκιὲς τριγυρνοῦσαν ἐκεῖ ψηλὰ καὶ τραγουδοῦσαν λυπητερά τραγούδια σὲ γλῶσσα πρωτάκουστη. Κάπου - κάπου ἓνα τριξίμο κλαδιοῦ, κι' ἓνα ξελογιασμένο νυχτοποῦλι πετοῦσε χαμηλά, χαμηλά, ἄφωνο καὶ φοβισμένο, σὰν ψυχὴ κολασμένη.

Κι' ἀπ' ὅλα πειὸ δυνατό, ἓνα μακρυνὸ βουγκητό, σὰν βοῦϊσμα κυμάτων ποῦ σποῦνε στὰ βράχια διωχμένα ἀπὸ τὸ βορρηά. Νὰ ἦταν ἄραγε τὰ κύματα τῆς μεγάλης θάλασσας ποῦ κυμάτιζε ἀτέλειωτη πίσω ἀπ' τὰ ψηλὰ βουνά, τῆς θάλασσας ποῦ ποθοῦσε κι' ἐλάτρευε χωρὶς νὰ τὴν γνωρίζῃ, ἢ τὸ αἰώνιο πάλεμμα τῶν πόθων ποῦ ξεσποῦσαν ἀλύπητα μέσα της;

Μιὰ μυστικὴ ἀνατριχίλα φόβου ἐτίναξε τὸ σῶμά της καὶ τὴν ξύπνισε. Ἐκύτταξε γύρω της μὲ φόβο καὶ ὅπως πάντα πῆρε τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ.—Περιπατοῦσε τώρα γοργά, μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα ὅτὸ στήθος καὶ κάποτε σταματοῦσε ν' ἀκούσῃ. Τὰ χαμόκλαδα ποῦ στόλιζαν τὸ μονοπάτι καὶ ξέσχιζαν ἀλύπητα τὸ φόρεμά της, κοινοῦσαν λυπητερὰ τὲς κορφές τους καὶ ψιθύριζαν: «Θᾶναι τρελλή!».

Σ μ υ ρ ν η.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Κ Ρ Υ Ο Φ Ι Λ Ι

(Εἰς βρεφός)

ΟΤΑΝ βλέπω τὰ γλυκά σου τὰ ματάκια
καὶ τὴν ὠμορφή ξανθὴ σου κεφαλὴ,
ἀπορῶ πῶς εἶχα πέρσιν τέτοια γάγια
καὶ τὸ πρῶτο, κρύο σοῦ ἔδωσα, φίλι.

Κάποτε ὁμως ἢ ματιές ὅπου μοῦ δίνεις
πῶς μοῦ φέρουνιν μιὰ ἰδέα σκοτεινὴ!
Θᾶρθη ἡμέρα, παλληγκάρι ὅταν θὰ γίνῃς,
γιά μιὰ ξένη ἢ καρδιά σου νὰ πονῇ.

Ἴσως θάχῃς λίγη ἀγάπη καὶ γιὰ μένα·
τέτοια ἀγάπη ὁμως τί θὰ μ' ὠφελεῖ;
Σ' ἄλλῃ θάχῃς τὰ θερμὰ φιλιὰ δοσμένα
καὶ γιὰ μένα, κρύο-κρύο, ἓνα φίλι!

ΕΥΑ